

POSTANOWIENIE

6 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 6 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa Banku
przeciwko A. D.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 14 stycznia 2022 r., V ACa 252/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) zł, tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powoda Banku od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 14 października 2020 r., którym Sąd ten uchylił nakaz zapłaty z 17 stycznia 2017 r. i oddalił powództwo przeciwko A. D. o zapłatę kwoty 418 900,93 zł. Sąd odwoławczy w całości podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, odmienne oceniając dochodzone roszczenie. Strony zawarły 2 stycznia 2012 r. umowę o świadczenie usług wykonywania zleceń na rynkach OTO przez biuro maklerskie Banku, której przedmiotem było zobowiązanie powoda do przyjmowania i wykonywania zleceń pozwanego kupna i sprzedaży instrumentów finansowych na rynkach OTC na warunkach określonych w umowie i regulaminie prowadzenia

rachunków i rejestrów związanych z tym obrotem. Integralną częścią umowy stał się regulamin wykonywania zleceń w obrocie instrumentami finansowymi na rynkach OTC oraz prowadzenia rachunków i rejestrów związanych z tym obrotem przez Biuro Maklerskie Banku. Od 5 maja 2014 r. w Banku obowiązuje regulamin stanowiący załącznik do decyzji nr [...] dyrektora biura maklerskiego. 15 stycznia 2015 r. doszło do wzrostu kursu franka szwajcarskiego w stosunku do innych walut na skutek decyzji Szwajcarskiego Banku Narodowego. Spadek kursu EUR/CHF doprowadził do wzrostu straty pozwanego na otwartych pozycjach. Ostatecznie zadłużenie pozwanego stanowiło kwotę 418.900,93 zł, której zasądzenia powód się domagał. Sąd Apelacyjny uznał, że umowa łącząca strony jest umową o wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych (art. 69 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 73 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi). Umowa ta jest umową starannego działania. Nagłą zmianę kursu wynikającą z gwałtownej i niespodziewanej zmiany polityki Szwajcarskiego Banku Sąd Apelacyjny ocenił jako nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 357¹ k.c., a skierowane do pozwanego żądanie zapłaty uznał w okolicznościach sprawy za nadużycie praw podmiotowych uzasadniające zastosowanie art. 5 k.c.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania, skutkującego nieważnością postępowania przed Sądem I instancji - art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1, art. 382 i art. 379 pkt 5 w zw. z art. 133 § 3 k.p.c. „przez pozbawienie Powoda możliwości obrony swych praw na skutek niedoręczenia na prawidłowy adres zobowiązania do złożenia zastrzeżeń do opinii biegłego, następnie nie zawiadomienie na adres wskazany przez pełnomocnika o terminie rozprawy apelacyjnej poprzedzającej wydanie wyroku (...), dalej zarzucił także naruszenie przepisów postępowania - art. 386 § 1, art. 385, a ponadto art. 149 § 2 i art. 214 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. „poprzez nieodroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 15 września 2020 r. mimo nieprawidłowego zawiadomienia pełnomocnika Powoda o terminie, a następnie zamknięcie przewodu sądowego”, a także naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. „poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że konsument nie został pouczoney przez bank o możliwości wystąpienia na rynku anomalii związanej z rynkiem walutowym franka szwajcarskiego, podczas gdy Powód nie znał i nie mógł przewidzieć planów Szwajcarskiego Banku

Narodowego, a ponadto z materiału dowodowego wynika, że Pozwany zapoznał się z ryzykiem walutowym, posiadał doświadczenie w inwestowaniu nie tylko w transakcjach z frankiem szwajcarskim” oraz art. 357¹ k.c. „poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że w dniu 15 stycznia 2015 r. miała miejsce nadzwyczajna zmiana stosunków, podczas gdy Pozwany (...) był świadomy, że wahania kursu walut na przestrzeni lat są normalną kwestią”. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność oraz nieważność postępowania przed Sądem I instancji.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania albo skarga jest oczywiście uzasadniona. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu bądź odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy powołane przez skarżącego okoliczności stanowią przyczyny kasacyjne wymienione w tym przepisie.

Przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. stanowi nieważność postępowania, z tym że w przepisie tym chodzi jedynie o nieważność postępowania drugoinstancyjnego, którą Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Skarżący wyraźnie jako przyczynę przyjęcia swej skargi do rozpoznania wskazał nieważność postępowania przed Sądem Okręgowym w Warszawie, który w sprawie orzekał jako Sąd pierwszej instancji. Jedynie jako pomyłkę można potraktować zarzut o niezawiadomieniu pełnomocnika skarżącego o rozprawie apelacyjnej, skoro skarżący powołał się na te okoliczności, odnosząc się do postępowania pierwszoinstancyjnego, co więcej w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny rozpoznał sprawę i wydał wyrok na posiedzeniu niejawnym (k. 347). Ażeby jednak nie pozostawiać kwestii nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji otwartą, należy stwierdzić, że wbrew zarzutom powoda nieważność ta nie wystąpiła. Pełnomocnik skarżącego istotnie zawiadomił Sąd Okręgowy w Warszawie, zgłaszając swój udział w sprawie pismem z 19 września 2019 r., o adresie do doręczeń, który od adresu poprzedniego pełnomocnika różnił się jedynie literowym oznaczeniem budynku.

Sąd pierwszej instancji, nie zauważając tej zmiany, kierował wszelkie pisma na poprzedni adres, w którym znajdował się punkt odbioru korespondencji zarządu powodowego Banku. Chociaż Sąd Okręgowy uchybił art. 133 § 3 k.p.c., dokonując doręczeń w nieprawidłowy sposób, nie można stwierdzić, aby doszło do pozbawienia powoda możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż ówczesny pełnomocnik powoda radca prawny P. B. miał możliwość podejmowania stosownych czynności przed Sądem Okręgowym do końca postępowania. Pełnomocnik ten nie tylko musiał znać treść opinii biegłego przed zakończeniem postępowania i mógł samodzielnie zgłosić do niej zastrzeżenia, lecz także musiał wiedzieć o rozprawie z 15 września 2020 r. poprzedzającej wydanie wyroku. Zważyć należy, że wymieniony pełnomocnik wniósł od tego wyroku apelację, w której merytorycznie odnosił się do przedmiotowej opinii. W apelacji nie znalazły się natomiast zarzuty dotyczące nieważności postępowania z powołaniem się na brak możliwości zapoznania się z tą opinią oraz zgłoszenia do niej zarzutów, a także niezawiadomienia pełnomocnika o terminie rozprawy z 15 września 2020 r. Profesjonalny pełnomocnik nie mógłby pozostać obojętny na tak istotne uchybienia, gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Należy dodatkowo zauważyć, że wymieniony pełnomocnik już w swym pierwszym piśmie z 19 września 2019 r. informował Sąd o nawiązaniu kontaktu z biegłym, a zatem przeszło rok przed wydaniem wyroku.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że nie wystąpiły żadne okoliczności, które świadczyłyby o nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji.

Powód poza nieważnością postępowania oparł swój wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania także na przesłance przewidzianej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący, powołując się na oczywistą zasadność skargi, powinien był przedstawić stosowną argumentację prawną zmierzającą do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); uzasadnienie tej przesłanki powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Jednocześnie,

uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórnego uzasadnienia podstaw skargi i nie powinno być z nim utożsamiane.

Skarga powoda tak określonych warunków jednak nie spełnia. Z wywodów skarżącego nie wynika na czym miałyby polegać „oczywistość”, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący ograniczył się do przedstawienia skróconego opisu stanu faktycznego, krytycznej oceny stanowiska Sądu odwoławczego, zgodnie z którym „moment wzrostu franka szwajcarskiego w dniu 15 stycznia 2015 r., powinien być traktowany jako nadzwyczajna zmiana stosunków w rozumieniu art. 357¹ KC” oraz przytoczenia wyrażonego w orzecznictwie sądów powszechnych poglądu, „że zmiana kursu waluty co do zasady mieści się w ryzyku kontraktowym (...)”. W ten sposób powód mógł jedynie zmierzać do wykazania trafności postawionych zarzutów, nie zaś do wykazania oczywistości zarzuconych w skardze naruszeń prawa, która mogłaby ewentualnie prowadzić do oczywistej zasadności skargi. W skardze brak uzasadnienia wykraczającego poza argumentację stanowiącą wyłącznie uzasadnienie podstaw skargi, które mogłoby ewentualnie przekonać, że skarga jest oczywiście zasadna. Nie wdając się w głębszą analizę postawionych zarzutów, która na obecnym etapie postępowania byłaby niedopuszczalna, można jedynie dodać, że nie zasługuje na podzielenie pogląd skarżącego, jakoby zmiana kursu franka szwajcarskiego w 2015 r. wynikająca z decyzji Szwajcarskiego Banku Narodowego nie mieściła się w pojęciu nadzwyczajnej zmiany stosunków w rozumieniu art. 357¹ k.c. Zważyć bowiem należy, że zwyczajne wahania kursu waluty występujące w pewnym przedziale czasowym są zupełnie czym innym, niż nagła istotna zmiana tego kursu, która nie wystąpiłaby w normalnych standardowych warunkach.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.), mając na uwadze również art. 122 § 1 k.p.c. w związku z faktem, że pozwany był

reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu (zob. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 1989 r., III CZP 12/89).

Wprawdzie z dniem 1 lipca 2023 r. wszedł w życie art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c., zgodnie z którym o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kosztów procesu sąd orzeka z urzędu (zob. art. 1 pkt 8 lit. a w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614), ale z uwagi na wydanie niniejszego postanowienia na posiedzeniu niejawnym i określone w tym przepisie (art. 98 § 1¹ zd. 2 k.p.c.) zasady co do daty początkowej naliczania tych odsetek, nie jest w tym momencie możliwe skonkretyzowanie tej daty w taki sposób, aby organ egzekucyjny mógł przymusowo wykonać orzeczenie w tym przedmiocie. Zgodnie bowiem z art. 804 § 1 k.p.c. organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W takiej sytuacji powtórzenie formuły ustawowej „po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu...” nie spełniałoby w tym zakresie przesłanki tytułu egzekucyjnego, tj. orzeczenia sądu nadającego się do przymusowego wykonania w drodze egzekucji sądowej. Ustawodawca nie przewidział dla organu egzekucyjnego obowiązku ustalania daty doręczenia orzeczenia. Dlatego pewnym zaradczym rozwiązaniem dla zainteresowanej strony, która nie otrzymała od dłużnika zasądzonych kosztów w terminie wynikającym z powołanego przepisu, jest możliwość złożenia przez nią w terminie ustawowym przewidzianym w k.p.c. wniosku o uzupełnienie orzeczenia w tej materii i wówczas sąd orzekający o kosztach procesu będzie mógł poczynić ustalenia w kwestii daty doręczenia dłużnikowi orzeczenia zasądzającego te koszty.

(E.C.)

[f.n]

